

2015-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut.

(Aningaasaqarnermut Aatsitassanullu Naalakkersuisoq)

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip siullermeerneqarnerani Partii Naleqqamiit imaattumik oqaaseqaateqassuugut:

Aallaqqaasiullugu Partii Naleqqamiit erseqqissassuarput Partii Naleqqami qineqqusaarnitsinni anguniakkavut qinersisartunullu oqariartuutigisimasagut soorunami ilungersuullugit anguniaratsigit.

Taamaattumik Partii Naleqqamiit aningaasanut inatsisissatut siunnersuut sapinngisamik inuiaqatigiinnut pitsaanerpaamik angusaqarfiulluartumillu suleqataaffiginissaa peqataaffiginissaalu assut pingaartipparput, aamma pissutsit iluarsisariaqartut ilorraap tungaanut saannissaat suleqataaffigissuarput, minnerunngitsumik inuiaqatigiinni ilaqtariinnut pissakilliortunut, suliffissaaleqisunut allatulluunniit inuuniarnikkut ilungersungaarlutik angummanniapiloortunut oqilisaataasinnaasunik aaqqiissuteqarnissaq pisariaqarluinnarmat.

Inuiaqatigiinni inuit ilaqtariillu inuuniarnikkut angummanniapiloornerat, ajoraluartumillu inuit ilarpassuisa “katataasimanerat” takunngitsuusaarneqarsinnaanngilaq.

Suliffissaaleqisut amerlangaarmata ataasiakalaartumik aaqqiiniartarnerit qaangerneqartariaqarput. Taamaattumik suliffissaaleqisunut immikkut ittumik aningaasaliissutit 24,9 mio kr-it 2016-imiit peerniarneqarneri Partii Naleqqamiit akuersaanngilarput. Isumaqaratta suliffissaaleqisut inuusuttorpassuit 18-34-nut ukiullit 1700-t tamarmik ataatsikkut pikkorissartinneqarsinnaanerat piviusorsioruunngitsoq aamma suliffissaaleqisut 34-t sinnerlugit ukiullit suliffissaqartinniarnerat piaartumik ataavarnerusumillu iliuuseqarfigineqartariaqartoq.

Iliusissatut siunnersuutinut Partii Naleqqamiit siunnersuutigissuarput, siusinnerusukkat misilittakkat atorluarlugit kommunit, Namminersorlutik Oqartussat, suliffeqarfiit immaqalu aamma SIK aningaasaleeqataaffigisaannik (soorunami SIK tassani isumasiorneqartariaqassooq) suliffissaqartitsiniutinik aallarnisaasoqassasoq.

Partii Naleqqamiit suliniutigineqarsinnaasut makku siunnersuutigisinnaavagut:

Siullermik suut Danmarkimiit ineriiganngorlugit tikisittarpavut? Uffa maani nunatsinni ataavartumik suliarineqarsinnaangaluartut:

1. qimminut nerukkaatissat,
2. neqerpassuit suliarereerlugit tikisittakkavut,
3. ilerfit,
4. pequtit,
5. puisit amiinik atisaliorfiit amerlanerusut, aamma allarpassuusinnaapput,

tassami aallartiffissaqartariaqarpugut suna tamaat uniinnarluta avataaniit tikerartiinnarsinnaangilarput, uffa massa suliffissaaleqisut taama amerlatigisut. Sanaartornermut aningaasaliissutit apparaluttuinnarput taamaattumillu aamma sanasut allallu assassornermik suliallit suliaaarukkaluttuinnarput.

Taamaammat pingaartumik namminersorlutik suliffiutillit nunaqavissut sanaartornerup iluani suliallit suliffissaqartinneqarnissaat qulakkeerneqartariaqarpoq.

Qimminut nerukkaatissaliornissamut akuutissanik assigiinngitsunik tamakkiisumik atorluangisatsinnik peqareerpugut soorlu savap tunisassiarineqarneraniit sinnikut, puisit neqai, aalisakkat assigiinngitsut il.il.

Nunatsinni ilivissarsiutileqatigiit inoqarfinni assigiinngitsorpassuarni – amerlasuutigut ilivissanik Danmarkimiit katiteriaannarnik tikisitsisarput, ilumut taama ingerlaannarnissatsinnut akissaqarpuguut?

Pequterpassuit Danmarkimiit immaqalu aamma nunanit allaniit tikisittarpagut, taamaaliortuarnitsigut annerusumik eqqarsaatigineqarneq ajorpoq nunatsinniit aningaasarpassuit aamma aniatittuaratsigit.

Illuatungaani piniartortatta puisittaasa amii – Danmarkimi nunanilu allani pisiariumaneqanngitsut – ammerivimmilu annerusumik atorneqaratik amerligaluttuinnartut. Sooq eqqarsaatigilluarniangilangut?

Amerpassuit nunatta ammerivianiittut atorluarniartigut! Inunnut ammerinermik suliaqartunut soqutiginnittunullu atorluarneqarnerulernissaat anguniarlugu suliniuteqarniarta!

Pequtit puisit amiinik meqqulinnik meqqoqanngitsunillu qallikkat nunatsinni suliarineqarlutik tunisassiarineqarnissaat pimoorullugu sulissutiginiartigu!

Ila piumassuseqarnerugutta suliffissarpassuarnik pilersitsisinnaavugut immaqaa aallaqqaammut allanik pisussaqaanngippat pisortat ingerlataannik, kisianni kingorna namminersortunik ingerlanneqarsinnaasunik? Suna ajornarami – maannakutuut iliuseqarpiarata suliffissaaleqisut annerusumik iliuseqarfiginngikkutsigit inuit ikiortariallit amerligaluttuinnarnissaat aamma inuit ilaqutariillu AS INI-miit 398-it Iserit A/S-miillu ilaqutariit 26-t maannakkorpiaq anisitaasussatut nalunaarsorneqarsimasut suli amerlanerulernissaat Partii Naleqqamiit assut ernumanartutut isumaqarfigaagut, taamaattumik maannakkorpiaq kingusinaartoqaqqinnginnerani pinasuartumik iliuseqartariaqarpugut.

Tassami qulaani kisitsisit taaneqartut saniatigut 2014-imi inuit ilaqutariillu katillugit A/S INI-imiit 139-t anisitaareersimapput aamma inissiaatileqatigiiffik Iserit A/S-imiit piffissami 2006-2014-imut inuit ilaqutariillu katillugit 194-it anisitaareersimapput.

Tupinnangitsumik allaat maannakkut naalackersuisunut apeqqutigineqartut ilagaat Naalackersuisut qanoq iliuuseqarniarnersut inuit pissakinnerit nerisassa qarumallutik eqqaavissior tariaqalersimasut pinngitsoorniarlugit?

Taamaamat assut pisariaqarpoq aamma ilaqutariinnut pissakinnerusunut meeqqat tapiisa qaffaaffigineqarnissaat suliniutinut ilanngullugu aningaasaliiffigineqarnissaat. Inigisanullu akiliutit akiliisinnaassutsimut naapertuuttumik aqqissuunnissaat.

Inigisamut akiliutit assersuutigalugu ukiuni 40-ni najorsimasamut amerlanertigut aserfallatsaalineqarsimangitsumut pissusissamisuu ngilaq akiliutit qaffakkaluttuinnarnerat. Partii Naleqqamiit matumuuna siunnersuutigaarput inigisaq ukiuni 40-ni najorsimasat ineqartumut/nut naleerussimasutut akeqanngitsumik tunniunneqarniarli. Taamaaliornikkut artorsaaterpassuit aamma oqilisarneqarsinnaapput.

Qularnangilaq inuit pissakinnerusut nappaammillu nunatsinni katsorsarneqarsinnaanngitsumik eqqorneqarsimasut aamma ilungersungarlugit qanigisaminnik Danmarkimi katsorsartinnermi nalaani najorteqarusuttartut, taamaattorli ullormut ineqartinneqarnerminnut 400 kr-nik akileeqquneqarlutik piумаaffigineqartartut qulaani kisitsisini taaneqartunut ilaapput, ilami kikkut aningaasarsiorfeerussimasut akiligassanut akiliisinnaagamik?

Partii Naleqqamiit matumuuna piumasaaqatigaarput ineqarnermut akiliutit appartinneqarnissaat siunertaralugu suliniutit piaartumik aallatinneqartariaqartut.

Manna iluatsillugu Partii Naleqqamiit assut iluarisimaarparput – ukioq Naalackersuisunut apeqquteqarnitta kingunerisaanik ineqarnermut tunngasut minnerunngitsumillu inuit ilaqutariillu inigisaminniit anisitaasartut pillugit apeqqutit arlallit qulaarneqarlutillu oqallisigineqalermata.

Taamaamat Partii Naleqqamiit Inatsisartut Naalackersuisullu pissutsinut taamaattunut paasinninnerunissaat ilungersortumik kaammattuutigaarput.

Ineqarneq pillugu aqutsineq selskab-inut aggulullugit ingerlatiinnarneqarniarpaat? Partii Naleqqamiit isumaqarpugut innuttaasunut qaninnerusumik sullissineq kommuniniit ingerlanneqarpat pissusissamisoornerpaajussasoq.

Aamma nunatsinni suliffissaaleqisut taama amerlalluinnartigisut pimoorunnerullungu sulissutigisariaqalerparput nunatta avataaniit sulisussanik tikisitsisarneq sukateriffigineqartariaqartoq!

Iluangilaq assassorluni suliaqartut suliassaarukkaluttuinnartut avataaniit tikisitat nunaqavissut suliassaraluinik sulitinneqarnerat, tamanna pissusissamisuu ngilluinnarpoq.

Partii Naleqqamiit siunnersuutigaarput sulisitsisut namminersortut maani najugaqartut suliassaqartinneqarnerunissaat minnerunngitsumillu assassorluni suliaqarnerup iluani ilinniartut sungiusarluni suliffissaqartinneqarnissaat qulakkeerniarlugu inissianik iluarsaassinermut immikkut ittumik 50 mio. kr-nik aningaasaliisoqarnissaa, soorlu sulisitsisut nunaqavissut kattuffiata qanittukkut tusagassiutitigut nalunaaruteqarnermini piumasaaqatigigaa.

Nunatta aningaasatigut ajornartoorluinnarnerani aalisakkanik piniakkanillu atuilluannginnerunerput ingasaassisumillu killilersuinerput eqqarsaatigeqqilluarneqarluni allatut aaqqiisoqarnissaa Partii Naleqqamiit piumasaqaatigaarput.

Qaanaami qajaq atorlugu qilalugarniartarnerup killilersuiffigineqarnera taamaatinneqarniarli!

Tassa Partii Naleqqami aalisartut piniartullu paasissutissiisarnerat naapertorlugu – nungusaataanngitsumik qilalugartassat amerlineqarnissaat suliarisariaqarpoq, piniartukkormiut taamaalillutik aningaasarsiornikkut pitsaanerusunik atugaqalernissaat qulakkeerumallugu aaqqiisoqassasoq Partii Naleqqamiit piumasaqaatigaarput.

Tamatuma kingunerissavaa; aalisakkat qilalukkanik nerineqaannartussaangaluartut aalisarneqarsinnaalernerat tassa aalisagartassat amerlineqarnerat.

Rejer-tassat 85.000 tons-iniit 73.000 tons-inut ikilisinneqarnerat Partii Naleqqamiit isumaqatiginngilarput. Isumaqarpugut rejer-tassat ikilisinngikkaluarlugit kilisaatit anginerit atorlugit sinerissap avannarpasissortaani aalisarneq annerusumik aallunneqartariaqartoq, tassami paasinarmat ukiarmi taavani misileraalluni rejer-niarneq iluatsilluarsimasoq.

Isumaqarpugut taamaaliorniornikkut rejer-niutit mikinerusut pitsaanerusunik periarfissinneqarsinnaasut.

Aalisagartassanik akitsuusiiniarneq aamma Partii Naleqqamiit akuerinngilluinnarparput, soormi nunatsinni inuuniarnikkut ajornartorsioraluttuinnarnerup nalaani kalaaleqativut kisiisa aningaasakillioereersut aallerfiginiassuagut, illuatungaatigulli allaanngilaq avataaniit tikisittakkatta atugarissaarnikkut eqqorneqannginnissaat qulakkeerniarneqartoq, tassami umiarsuarnut takornariartaatinut akileraarut appartinniarneqarpoq, naak umiarsuapiluunersuit pinngortitamut avatangiisinullu nunatta eqqaani angalanerminni qularnanngitsumik avatangiisitsinnut annertoorujussuarmik mingutitsisaraluartut, taamaattumik Partii Naleqqamiit maani nunaqavissut avataaniit tikittuniit illersorneqarnerunissaat pingaartinneruarput, taamaammallu aamma takornariartaatinut akileraarutip appartinneqarnissaa akuersaanngilarput. Aalisartortavut aallerfiginagit takonarissat aallerfigineqarniarlik. Taakku ilungersunnguaratik sineriassuatsinni nuannisaangaarlutik angallapput.

Aamma takonarissanik piniartitsinermi akiliutigineqartartut qaffanneqarnissaat takonarissap umimmammik tuttumilluunniit pisaqarsimanngisaannartup akiliutip 2.000 kr-niit qaffanneqarsinnaanera ajornartorsiutiginaviannngikkaa imaluunniit tuttusinnaanerup 1.000 kr-niik qaffanneqarsinnaanera ajornartorsiutiginaviannngikkaa takorloorsinnaavarput.

Aalisarneq uterfigilaarutsigu isumaqarpungut Upernaviup avannaani qalerallit amerlanerungaartut nunatta aningaasarsiornieranut aalisartunullu suli ajunnginnerusumik iluanaaruteqarfigineqarsinnaasut. Ilumorsinnaanngilarmi assersuutigalugu oqartoqarsimammatt; Kullorsuunngooq eqqaani qalerallit angivallaaqimmata aamma qerinasuartitsivimmut tattuummata tunisaanerat unitsinneqarsimasoq, taamaattoqarsinnaanngilaq.

Taakkua saniatigut nunaqarfiit ilarpassuini aalisagaqarfiulluartuni tunitsiveqarnikkut aamma nunaqarfiit aalisakkanik tigooraaviinnartut atornagit, kisiannili annerusumik suliffissaqartitsinermut

atorneqarnerulernissaat Partii Naleqqamiit aamma piumasaqaatigaarput, tassami suliffissaaleqisut pimoorullugu ikinnerpaaffissaaniitissagutsigit aamma ilaqutariit aningaasarsiornikkut angummakkiartussappata, inuillu inigisaminnut akissaqalissappata taava ullumikkut pissusiusut allanngortinneqarluinnartariaarput !

Tamassa nunaqarfiit ilarpassuini aalisarneq uninngavoq soorlu assersuutigalugu, Kangersuatsiami, Nuussuarmi, Sermiligaami, Kuummiuni, Kulusummi, allanilu nunaqarfiit ilaanni aalisarluaruttulerput – kisianni qerititsiviit ulikkaarpata aalisartut aningaasarsiorunnaarlutik tikkuinnassapput-aasiit. Pissutsit taamaattut piaartumik aaqqiiffigineqartariaarput aningaasarsiorneq ingerlallualerniassammat!

Sinerissap qanittuani aalisarnermi angallatinik pisoqqanik isaterisinnaanermut aningaasaliissutit ukioq mannamut aningaasaliisoqannginnissaanik Naalakkersuisut siunnersuutaat Partii Naleqqamiit akuerinngilarput, aningaasaliisoqarnissaalu piumasaqaatigalugu.

Ilinniartitaanerit pikkorissartitsinerillu ajunneqaat aamma ilinniartitaanermut atatillugu sanaartornermut tunngasut ingerlaannassapput, kisianni ullumikkorpiaq suliffissaaleqisorpassuit, ilaqutariillu suliffissaqannginneq akissaqannginnerlu pissutigalugit inigisaminniit aniorartinneqartut isiginnaaginnarsinnaanngilagut.

Taamaammat siuliani oqarnitsituut 2016-imut ukiunullu missingersuusiorfiusunut 24,9 mio kr-nik immikkut ittumik suliffissaaleqisunut aningaasaliisoqartariaqartoq piumasaqaatigaarput.

Partii Naleqqamiit qularutiginnilarput qulaani siunnersuutigisavut ilalerneqarpata nunatta karsianut aningaasanik amerlanerusunik isaatitsinerulernermik kinguneqarluarsinnaasut, minnerunngitsumillu suliffissaaleqisorpassuit taamaaliornikkut suliffissaqartinneqalersinnaasut inuuniarnermullu pitsaanerusumik angummakkiartulersinnaasut.

Partii Naleqqamiit utoqqarnut atugassarititaasut pillugit Naalakkersuisooqatigiit isumaqatigiissuminni isumaqatigiissutaat ima allaqqasoq:

“Utoqqalinersiutit 2015-imi aaqqissuuteqqinneqassasut isumaqatigiissutigineqarpoq.”

Assut isumalluarfigisimagaluarparput kisianni aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi taakkununga tunngasunik takusassaqaanngilaq. Qanoq Naalakkersuisut tamatumunnga nassuiaatissaqarpat?

Partii Naleqqamiit utoqqarnut aamma siusinaartumik sulisinnaajunnaarnerisuteqartunut aaqqiiniarnermi peqataarusuppugut.

Nunatta aningaasaqarneranut pitsanngorsaataasinnaasunik aamma ingerlatsinermut sipaarutaasinnaasunik Partii Naleqqamiit makkuninnga siunnersuuteqarpugut;

Isumaqarpugut nalilersugassavut arlaqartut soorlu avataaniit siunnersortinik atuinerujussuarput tamanna nammineernerunissatsinnut naapertuutinngilaq aamma akisoorujussuuvoq, tassami aningaasarpassuit nunatsinni kaaviiartinneqartussaagaluartut avammut aniatinnarpavut.

Soormi nunatsinni nammineerluta aningaaseriveqarsinnaanngilagut? Soormi nammineerluta sillimmasiisarfeqarsinnaanngilavut? Savalimmiuni tamakku ajornanngitsumik pilersinneqarsinnaappata, soormi uagut taamaaliorsinnaassanngilagut?

Takorloorsinnaavarput nunarput tamakkerlugu inuppasuit, ilaqutariippasuit, namminersortut, kommunit qanormitaava ataatsimut katillugit aningaasanik amerlatigisunik nunatsinniik nunanut allanut, angallatinut, biilnut, illunut, pequtinut allarpassuarnullu sillimasiinermut akiliuteqartarpat?

Tassami Namminersorlutik Oqartussa qarfiinnarmi sillimasiinernut assigiinngitsunut aningaasat 32,5 mio kr-nit sinnerlugit ukiumut nunatsinniik avammut akiliutigineqartarput.

Aningaasarpasuit nunatta iluani kaaviiartinneqarsinnaagaluartut! Atorluarneqarsinnaagaluartullu annissuutiinnarpavut – uatsinnut mittatiginerput naammaleqaaq tamaanga killeqartariaqarpoq.

Partii Naleqqamiit aamma pissusissamisoortutut isiginngilluinnarparput maannakkut nunarput taama aningaasakillioortigitillugu inatsisartut allaffeqarfipiluunersuanik sanaartornissamut nukinnik aningaasanillu atuisoqarnissaa.

Aamma assut eqqarsarnartoqartipparput Kangerlussuarmi umiarsualiviliortoqarnissaanik eqqarsaateqartoqarnera aningaasat pisariaqartitsiviunerusunut atorineqartariaqarput.

Peqqinnissaqarfiup iluani ataqatigiissaarilluarnissaq pisariaqalinnginnerluni? Tassami angalanermut atatillugu takusarlugulu tusartaannarparput najugaq qimallugu peqqissariartut ilaat suliarineqaratik imaluunniit misissuiffigilluarneqaratik ilaatigut angerlartiinnarneqartartut sumunnarfimminnigooq ullormik suliaritinnissamut piffissaliisoqarsimangimmat?

Kommuninut pisussaaffinnik akisussaaffinnillu kommunit kattussuunneranni siunertanut naapertuuttumik nuussueqqinnissaq qanoq pilersaarutigineqarpat? Tassami marloqiusamik allaffissorneq pimoorullugu apparsarneqassappat kommunit akisussaaffinnik anginerusunik tunisariaqartut Partii Naleqqamiit isumaqarpugut.

Qaasuitsup kommuniata avinneqarnissaa innuttaasunit taasissutigineqareerput taamatullu kissaateqarneq paatsuugassaanngilaq, taamaammat kommuninik aaqqissuusseqqinnissaq avaqqunneqarsinnaanngilaq. Tamanna qaqugu pissanersoq aamma Partii Naleqqamiit paaserusupparput.

Partii Naleqqamiit assorujussuaq pingaartipparput suliffeqarfiit nunaqavissunit pigineqartut nukittorsarneqarnerunissaat inatsisitigullu pitsaanerusunik aqutissiuunneqarnissaat aamma aatsitassarsiornerup iluani, taamaaliornikkut avataaniit pisariaqartitsinerput annikillisarneqarniassammat aningaasallu nunatsinni kaaviiartinneqarnerat annertusarneqarniassammat.

Aamma Partii Naleqqamiit isumaqarpugut nunarput aatsitassarsiornerup iluani siuttuusariaqartoq, taamaattumillu aatsitassarsiornermut olie-siornermullu tunngasunik suliffeqarfiutitta akiliisinnaajunnaannginnissaa anguniarlugu iliuuseqartariaqartugut.

Pituffimmi pisut ilungersunartut imaannaanngitsullu pillugit Partii Naleqqamiit isumaqarpugut aningaasat isertinneqarsinnaasutut sillimmatinut inissinneqarsimasut minnerpaamik 97,5 mio kr-nit danskit naalagaaffianiit akilerneqarnissaat piunasaqaatigineqartariaqarpoq.

Naalakkersuisut 50 mio kr-nik allaffissornermut sipaaruteqarniarnerat suliap aappassaanneerneqarnissaanut itinerusumik nassuiaateqartoqarnissaa aamma piunasaqaatigaarput.

Taamatut naakkaluamik Partii Naleraq sinnerlugu aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip siullermeerneqarnera oqaaseqarfigaara inassutigalugulu suliap aappassaanneerneqannginnerani aningaasaqarnermut ataatsimiititaliamut suliarineqartussanngorlugu inassutigaara.

Anthon Frederiksen